

Другу групу складають дії по прийняттю судового рішення про виконання слідчих (розшукових) дій та поміщення обвинуваченого, підозрюваного в медичний і психіатричний стаціонар. На підставі судового рішення проводиться: обшук житла за відсутності згоди осіб, що мешкають там; особистий обшук; контроль і запис телефонних і інших переговорів; тимчасове вилучення майна, проведення експертизи; та ін..

Ці дії суду можна розглядати і як судове санкціонування (поміщення підозрюваного, обвинуваченого в психіатричний стаціонар, звернення слідчого до суду з клопотанням про виконання слідчої (розшукової) дії, передбаченої КПК України), і як судовий контроль при перевірці законності проведеної слідчої дії.

В умовах розширення повноважень суду в досудових стадіях кримінального процесу наглядова діяльність прокурора повинна здійснюватися в двох основних напрямках.

По-перше, це нагляд за виконанням приписів кримінально-процесуального закону, на які не поширюється санкціонуюча діяльність суду.

По-друге, дача судом дозволу на проведення процесуальних дій, передбачених, при усій її важливості зовсім не виключає необхідності прокурорського нагляду за діяльністю органів розслідування до поводження з відповідним клопотанням до, а також законністю проведення дозволеної судом процесуальної дії і використання його результатів.

Захист прав і законних інтересів особи - це не лише мета кримінального судочинства, але і найважливіший критерій відповідності норм КПК і правозастосовній діяльності Конституції України. Важливо послідовно виходити з вказаних вище конституційних приписів завжди і у всьому. На жаль, законодавець в цьому не завжди послідовний. Так, віднесення прокурора в досудових стадіях до сторони обвинувачення не лише провокує в його діяльності звинувачувальний ухил, але і може негативно відбитися на його правозахисній діяльності по охороні прав, свобод і законних інтересів учасників судочинства.

Вказані в КПК України захист прав і законних інтересів осіб і організацій, що потерпіли від злочинів, а також захист особи від незаконного і необґрунтованого обвинувачення, засудження, обмеження її прав і свобод відповідають конституційному положенню про пріоритет в нашому суспільстві прав і свобод людини і громадянина і, безумовно, відносяться до найбільш важливих пріоритетів кримінального судочинства.

В цілому, підводячи підсумок співвідношенню дискреційних повноважень прокурора і суду, необхідно відмітити, що, незважаючи на процесуальну незалежність і безсторонність суддів, у прокурорів, що беруть участь в досудових стадіях кримінального судочинства, завжди є можливість оскарження прийнятого судом рішення в касаційному порядку, головне при цьому, щоб рішення, що приймається прокурором, було законним і обґрунтованим і не тягнуло порушення прав громадян.

Манойленко К. М.,

ад'юнкта докторантури та ад'юнктури ОДУВС

Науковий керівник: Албул С. В., к. ю. н., доцент перший проректор ОДУВС

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ ТУРИСТІВ В УКРАЇНІ

Сучасний період цивілізаційного розвитку характеризується підвищенням ролі інформаційних технологій у життєдіяльності держави та суспільства. Рівень розвитку інформаційного забезпечення правоохоронних органів України сьогодні позначається не лише на стані злочинності в нашій державі, а й на додержанні прав і свобод людини та громадянина, на можливості позбутися витратних екстенсивних технологій управління завдяки впровадженню інтенсивних, а також сприяє інтеграції нашої держави у світовий інформаційний простір [2, с. 7].

Теорія оперативно-розшукової діяльності до організації протидії злочинам відносить вивчення, аналіз та оцінку оперативної обстановки, інформаційно-аналітичне забезпечення, планування оперативно-розшукової діяльності, взаємодію в оперативно-розшуковій діяльності, фінансове забезпечення оперативно-розшукової діяльності, контроль та нагляд за оперативно-розшуковою діяльністю [1, с. 120]. У свою чергу, організація оперативно-розшукової діяльності оперативних підрозділів Національної поліції нерозривно пов'язана з інформацією, яка виступає і як предмет, і як знаряддя, і як результат цієї діяльності [1, с. 122].

У наукових джерелах інформаційно-аналітичне забезпечення трактується як пізнавально-дослідницька функція, яка в цілому здійснюється спеціалізованими підрозділами правоохоронних органів за допомогою інформаційних технологій, системи організаційних заходів і методичних прийомів при вивченні явищ, що становлять оперативний інтерес [1, с. 171].

За справедливим твердженням І.П. Катеринчука, інформаційно-аналітичне забезпечення являє собою циклічний процес пошуку, збирання, опрацювання, переосмислення, зберігання, видачі інформації та її використання для прийняття оперативно-тактичних та інших рішень. Науковець визначає також три методи інформаційно-аналітичного забезпечення в ОРД: інформаційно-аналітичний метод оцінки оперативної

обстановки; інформаційно-аналітичний метод отримання і обробки відомостей про осіб, факти і події, що становлять оперативний інтерес; метод пошуку й використання відомостей, що містяться в інформаційно-пошукових системах [2, с. 24-25].

Відповідно до п. 18 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», підрозділи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, мають право створювати і застосовувати автоматизовані інформаційні системи [4]. Чинний Закон України «Про Національну поліцію» у ст. 25 закріплює, що Національна поліція здійснює інформаційно-аналітичну діяльність виключно для реалізації своїх повноважень. При цьому, Національна поліція в рамках інформаційно-аналітичної діяльності: 1) формує бази (банки) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ; 2) користується базами (банкками) даних Міністерства внутрішніх справ та інших державних органів; 3) здійснює інформаційно-пошукову та інформаційно-аналітичну роботу; 4) здійснює інформаційну взаємодію з іншими державними органами України, органами правопорядку іноземних держав та міжнародними організаціями [1, с. 178]. При цьому, інформаційно-аналітичне забезпечення оперативно-розшукової діяльності має на меті: підвищення ефективності протидії злочинності; створення умов для оперативної обізнаності працівників, які безпосередньо займаються профілактикою та виявленням злочинів; формалізацію необхідної взаємодії між службами та підрозділами Національної поліції; своєчасне реагування та вжиття попереджувальних заходів, спрямованих на недопущення вчинення кримінальних правопорушень певним колом осіб; отримання відомостей для оперативного реагування на заяви та повідомлення про вчинені кримінальні правопорушення, інші події, у яких вбачаються їх ознаки; профілактичну роботу з криміногенною категорією громадян та особами, які перебувають на обліках Національної поліції України; контроль за оперативно-службовою діяльністю служб і підрозділів Національної поліції України [2, с. 115].

Основними завданнями інформаційно-аналітичного забезпечення протидії корисливо-насилюницьким злочинам відносно іноземців є: надання можливості оперативного одержання інформації в повному, систематизованому і зручному для використання вигляді для протидії злочинам; збирання, опрацювання, узагальнення та аналіз оперативної, оперативно-розшукової, оперативно-довідкової, аналітичної, статистичної і контрольної інформації для оцінки ситуації і прийняття обґрунтованих оптимальних рішень для протидії злочинам.

У законодавстві визначено, що Національна поліція може створювати власні бази даних, необхідні для забезпечення щоденної діяльності органів (закладів, установ) Національної поліції у сфері трудових, фінансових, управлінських відносин, відносин документообігу, а також міжвідомчі інформаційно-аналітичні системи, необхідні для виконання покладених на неї повноважень. Діяльність Національної поліції, пов'язана із захистом і обробкою персональних даних, здійснюється на підставах, визначених Конституцією України, Законом України «Про захист персональних даних» та іншими законами України [3]. При цьому, автоматизована інформаційна система – це взаємопов'язана сукупність даних, обладнання, програмних засобів, персоналу, стандартних процедур, які призначені для збору, обробки, розподілу, зберігання, представлення інформації відповідно до вимог, які впливають з цілей організації [2, с. 237]. Національна поліція наповнює та підтримує в актуальному стані наступні бази (банки) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ, стосовно: 1) осіб, щодо яких поліцейські здійснюють профілактичну роботу; 2) виявлених кримінальних та адміністративних правопорушень, осіб, які їх учинили, рух кримінальних проваджень; обвинувачених, обвинувальний акт щодо яких направлено до суду; 3) розшуку підозрюваних, обвинувачених (підсудних) осіб, які ухиляються від відбування покарання або вироку суду; 4) розшуку безвісно зниклих; 5) установлення особи невідомого трупів та людей, які не можуть надати про себе будь-яку інформацію у зв'язку з хворобою або неповнолітнім віком; 6) зареєстрованих кримінальних або адміністративних правопорушень, подій, які загрожують особистій чи громадській безпеці, надзвичайних подій; 7) осіб, затриманих за підозрою у вчиненні правопорушень (адміністративного затримання; затримання згідно з дорученнями органів правопорядку; затримання осіб органами досудового розслідування; адміністративний арешт, домашній арешт); 8) осіб, які вчинили адміністративні правопорушення, провадження у справах за якими здійснюється поліцією; 9) зареєстрованих кримінальних та адміністративних корупційних правопорушень, осіб, які їх учинили, та результати розгляду цих правопорушень у судах; 10) іноземців та осіб без громадянства, затриманих поліцією за порушення визначених правил перебування в Україні; 11) викрадених номерних речей, цінностей та іншого майна, які мають характерні ознаки для ідентифікації, або речей, пов'язаних із учиненням правопорушень, відповідно до заяв громадян; 12) викрадених (втрачених) документів за зверненням громадян; 13) знайдених, вилучених предметів і речей, у тому числі заборонених або обмежених в обороті, а також документів з ознаками підробки, які мають індивідуальні (заводські) номери; 14) викрадених транспортних засобів, які розшукуються у зв'язку з безвісним зникненням особи, виявлених безгосподарних транспортних засобів, а також викрадених, утрачених номерних знаків; 15) виданих дозвільних документів у сфері безпеки дорожнього руху та дозволів на рух окремих категорій транспортних засобів; 16) зброї, що перебуває у володінні та користуванні фізичних і юридичних осіб, яким надано дозвіл на придбання, зберігання, носіння, перевезення зброї; 17) викраденої, втраченої, вилученої, знайденої зброї, а також добро-

вільно зданої зброї із числа тієї, що незаконно зберігалася; 18) бази даних, що формуються в процесі здійснення оперативно-розшукової діяльності відповідно до закону [1, с. 178].

Виконуючи свої функціональні обов'язки, зокрема щодо протидії злочинам проти власності туристів, Національна поліція має безпосередній оперативний доступ до інформації та інформаційних ресурсів єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ. Національна поліція також має безпосередній оперативний доступ до таких баз (банків): Державного реєстру фізичних осіб-платників податків; Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів; Єдиного реєстру громадських формувань; Єдиного державного демографічного реєстру; Державного реєстру актів цивільного стану громадян; Єдиного реєстру нотаріусів; Єдиного реєстру довіреностей; Державного реєстру обтяжень рухомого майна; Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців; Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення; Єдиного реєстру підприємств, щодо яких порушено провадження у справі про банкрутство; Єдиного державного реєстру виконавчих проваджень; Державного реєстру речових прав на нерухоме майно; Єдиного реєстру досудових розслідувань; Державного реєстру друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності; Єдиного державного реєстру судових рішень; Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України; Державного реєстру виборців; Реєстру позичальників; Державного реєстру документів дозвільного характеру; Єдиного ліцензійного реєстру [1, с. 173].

Слід зазначити, що в умовах реформування правоохоронної системи України, суттєвим кроком на шляху до створення сучасної інформаційно-аналітичної бази протидії злочинності стало створення, відповідно до Наказу Голови Національної поліції України від 07.11.2017 р. № 1150, Управління кримінального аналізу. Вказаний структурний підрозділ є спеціально уповноваженим щодо проведення, організації та координації інформаційно-пошукової та аналітичної роботи, спрямованої на збір, оцінку, аналіз та реалізацію інформації, шляхом надання її уповноваженим органам (підрозділам) для вжиття заходів відповідно до їх компетенції, оцінювання ризиків, а також використання її для забезпечення виконання функцій, покладених на поліцію.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що інформаційно-аналітичне забезпечення протидії злочинам проти власності туристів в Україні – це передбачена законодавством України система запроваджених заходів, спрямованих на збір, узагальнення, аналіз, зберігання та використання інформації, у тому числі обмеженого доступу, що має значення для вирішення завдань цієї діяльності в інтересах досудового слідства, безпеки громадян, суспільства і держави.

Література

1. Албул С.В. Основи оперативно-розшукової діяльності» / С.В. Албул, С.В. Андрусенко, Р.В. Мукоїда, Д.О. Ноздрін: за заг. ред. С.В. Албула. – Одеса : ОДУВС, 2016. – 270 с.
2. Катеринчук І.П. Інформаційне забезпечення діяльності правоохоронних органів України: проблеми теорії і практики: монографія / І.П. Катеринчук. – Одеса: ОДУВС, 2015. – 392 с.
3. Про Національну поліцію [Електронний ресурс] : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
4. Про оперативно-розшукову діяльність [Електронний ресурс] : закон України від 18.02.1992 р. № 2135-XII із змін., внес. згідно із Законами України : за станом на 19.12.2018 р. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.

Маційчук В. О.,

студентка Одеського національного морського університету.

Науковий керівник: Виноградов А. К., к. ю. н., доцент, доцент кафедри кримінального і адміністративного права Одеського національного морського університету

РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У РОЗСЛІДУВАННІ ВБИВСТВ НА ЗАМОВЛЕННЯ

В Україні людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю (ст. 3 Конституції України). В ч. 1 ст. 27 Конституції України визначено: «Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави - захищати життя людини». Тому охорона громадського порядку, прав і свобод громадян та їх гарантії визначають спрямованість діяльності держави і є її головним обов'язком. В умовах розбудови правової держави посилюється відповідальність правоохоронних органів, зокрема поліції, за захист життя, здоров'я, честі, гідності та власності громадян, а так само за результати протидії злочинності та її попередження [1].

На жаль, на сьогодні головною проблемою залишається невідповідність заходів у сфері запобігання злочинним проявам та боротьби зі злочинністю сучасним тенденціям її розвитку і масштабам поширення.